EUROPEJSKI DIALOG ROLNIKÓW W POLSCE

19-23 października 2026

Dialog rolników z Francji, Polski i Ugandy

Raporat z wymiany doświadczeń na temat rolnictwa, ekologicznych metod uprawy, zmian klimatycznych, demgraficznych, geopolitycznych oraz historii.

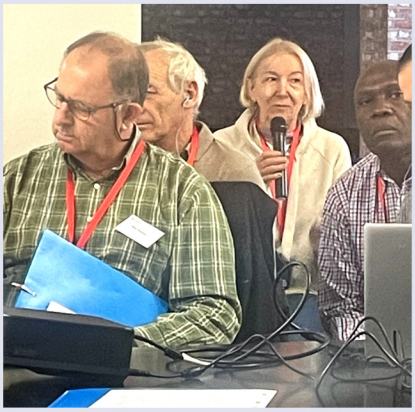
W dniach 18–24 października 2026 r. w **Stajni Gostar** – położonym w pobliżu Jeleniej Góry, w dolinie między Karkonoszami a Górami Izerskimi, niedaleko granic z Czechami i Niemcami – odbyło się trzecie w Polsce spotkanie w ramach inicjatywy **„Dialog Rolników" (Farmers' Dialogue).** Nie było to pierwsze spotkanie. Poprzednie edycje miały miejsce w Płońsku (1998 r.) oraz w Rzeszowie (2007 r.).

W wydarzeniu wzięli udział rolnicy z Polski, Francji i Ugandy oraz zespół tłumaczy. Uczestnicy dzielili się swoimi przemyśleniami i osobistymi doświadczeniami, a także odwiedzili lokalne gospodarstwa rolne. Spotkanie zorganizowano w ramach międzynarodowej sieci Farmers' Dialogue (FDI), działającej w strukturach organizacji **„Inicjatywy na rzecz Zmian" (Initiatives of Change)**, której przyświecają hasła: „**budujemy zaufanie ponad podziałami**" oraz „**bądź zmianą, którą pragniesz ujrzeć w świecie**".

Zrozumienie rolnictwa w tym regionie wymaga znajomości jego historii. Po ustaleniach jałtańskich granice Polski przesunięto na zachód, a rodziny ze wschodnich terenów musiały przenieść się na zachód kraju. Dziadkowie naszych gospodarzy należeli do grona osób wysiedlonych, które musiały budować swoje życie od podstaw. Niemcy, zamieszkujący te ziemie od pokoleń, również musieli wyjechać na zachód, a zachowane do dziś budynki gospodarcze noszą ślady swojego niemieckiego pochodzenia. Te bolesne wstrząsy i cierpienia pomagają wyjaśnić dzisiejsze realia rolnicze.

Co odkryli francuscy uczestnicy? Dwa duże gospodarstwa uprawiające zboża, prowadzone metodami ekologicznymi przez młodych rolników, którzy przejęli je od swoich rodziców, prezentowały doskonały poziom agronomiczny i techniczny, mimo że znajdowały się na gruntach o przeciętnej jakości. Rolnicy ci, pomimo napotykanych wyzwań, byli zadowoleni ze swojej pracy: **czerpią satysfakcję z dbania o glebę i jej poprawy, produkcji żywności wysokiej jakości oraz utrzymywania rodziny z rolnictwa, dążąc jednocześnie do uzyskania większej niezależności.** Dwa inne gospodarstwa – jedno zajmujące się ekologiczną produkcją mięsa w trudnych warunkach lecz prowadzone z **wielką pasją** oraz drugie w którym hoduje się **koniki polskie** a głównym źródłem dochodu jest turystyka jeździecka – potwierdziły, jak dużą wagę przywiązuje się tam do **dobrostanu zwierząt i kontaktu z naturą.**

Francuzi dostrzegli również trudności: bardzo wysokie ceny zakupu ziemi; dużą liczbę rolników niemających następców; zjawisko dzierżawy gruntów zamiast ich sprzedaży (co wiąże się z korzystnymi warunkami najmu, ale brakiem długoterminowej stabilności); silną niechęć do unijnej biurokracji; niewielki zakres współpracy i wymiany doświadczeń między polskimi rolnikami, a także znaczący brak wsparcia ze strony instytucji oraz izb rolniczych.

Co z tego wyjazdu wynieśli polscy rolnicy? Docenili francuskie podejście do wspólnego myślenia i rozwoju, przepisy zobowiązujące stołówki do zaopatrywania się w żywność lokalną (częściowo pochodzącą z rolnictwa ekologicznego) a także rolę Izby Rolniczej. Przede wszystkim zwrócili uwagę na ludzki wymiar życia rolników: pracę w rodzinie jako źródło wsparcia – co dziś staje się rzadkością – wyzwania łączące sferę rodzinną z zawodową oraz kwestię przekazywania gospodarstwa, zawsze z poszanowaniem wyborów dzieci. Jedna z polskich rolniczek przyznała, że po raz pierwszy uczestniczyła w tak otwartym dialogu i że teraz chciałaby nawiązać indywidualne kontakty. Zwróciła się do francuskich rolników z prośbą o uwagi i rady.

Wspólne refleksje: Każdy dzień rozpoczynał się od cichej refleksji przed śniadaniem. Spotkania z samym sobą, zanim spotkamy innych. Prezentacja DEA i jej historii w Polsce od lat 90. XX wieku zapoczątkowała dyskusję na temat wyzwań: zakłóceń konkurencji; roli ziemi w wychwytywaniu dwutlenku węgla; uwięzienia w systemach, nad którymi nie mamy już kontroli; zdrowia i chemikaliów; zadłużenia; zmian klimatu; oporu wobec zmian wśród rolników i polityków; podziału między wsią a miastem; oraz edukacji dzieci na temat realiów rolniczych.

Rolnictwo ekologiczne zostało omówione bez pomijania jego trudności. Jego korzyści obejmują zdrowsze gleby, bioróżnorodność, autonomię, adaptację do klimatu i jakość żywności; wyzwania obejmują niższą świadomość konsumentów, wyższe koszty i ceny, konieczność znalezienia rynków zbytu, złożoną certyfikację oraz brak zrozumienia między rolnikami konwencjonalnymi a ekologicznymi.

Dwa osobiste wspomnienia wywarły ogromne wrażenie: relacja francuskiego rolnika zaangażowanego w stowarzyszenie wspierające ofiary pestycydów po chorobie nowotworowej oraz relacja uczestnika z Ugandy, który opowiadał o trudnościach z jakimi boryka się rodzinne rolnictwo w jego kraju oraz o historii łączącej Polskę i Ugandę w kontekście Armii Andersa. Wizyta w Jeleniej Górze, przywołała na myśl trudną historię regionu. Tłumacze chwalili pasję obecnych rolników i bogactwo historycznego podejścia.

Przesłanie Jima Wigana (byłego koordynatora FDI) dotyczące podziałów w naszych społeczeństwach nadało ton ostatniemu dniu spotkania: **otwórzmy się na innych,** wykraczając poza to co nas różni; zmieniajmy postrzeganie rolników przez konsumentów; **działajmy z życzliwością**, powstrzymując się od oceniania; ni**e ulegajmy podziałom politycznym ani strachowi** – także w obliczu konkurencji ze strony Ukrainy.

Zrozumiano również lepiej delikatną kwestię relacji polsko-ukraińskich. „**Mamy tylko jedną Ziemię i naszym wspólnym zadaniem jest dbanie o nią**"; „**Dla chcącego nic trudnego**".

Kolejne kroki obejmują zaangażowanie poznanych młodych rolników – być może poprzez zaproszenie ich do Francji za rok – przy czym potencjalnym tematem do dyskusji mogłaby być rola izb rolniczych oraz różnorodnych organizacji rolniczych.

Kontakt:
Claude Bourdin: claudbourdin@gmail.com
Barbara Choma Hamowska: chomahamowska@gmail.com
Farmers' Dialogue International — www.farmersdialogue.org

